

AYOLLARDA GORMONAL DISBALANSNING GINEKOLOGIK KASALLIKLAR RIVOJLANISHIDAGI O'RNI VA ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

Muallif: Abdujalilova Shodiyaxon

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

Davolash yo'nalishi

24–06 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ayollarda gormonal disbalansning kelib chiqish sabablari, uning ginekologik kasalliklar rivojlanishidagi o'рни hamda zamonaviy davolash usullari yoritib beriladi. Ayol organizmida gormonlar reproduktiv tizim faoliyatini boshqaruvchi muhim biologik moddalar bo'lib, ularning muvozanati buzilishi turli patologik holatlarning yuzaga kelishiga sabab bo'ladi. Gormonal disbalans hayz siklining buzilishi, bepushtlik, tuxumdon polikistoz sindromi, endometrioiz va bachadon miomasi kabi kasalliklarning rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Maqolada gormonal buzilishlarning asosiy belgilari, tashxis qo'yish usullari hamda davolashda qo'llaniladigan gormonal va no-gormonal terapiya turlari tahlil qilinadi. Shuningdek, sog'lom turmush tarzi, ovqatlanish va profilaktikaning ahamiyatiga ham alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari ginekologik kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolashda gormonal muvozanatni tiklash muhim ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: gormonal disbalans, ginekologiya, hayz sikli, bepushtlik, endometrioiz, polikistoz tuxumdon, gormonal terapiya, ayollar salomatligi

Kirish. Hozirgi kunda ayollar salomatligi masalasi tibbiyotning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayol organizmi murakkab gormonal tizimga ega bo'lib, ushbu tizim reproduktiv funksiyaning to'g'ri ishlashini ta'minlaydi. Gormonlar ayol organizmida hayz siklini tartibga solish, homiladorlikni saqlash,

moddalar almashinuvi va umumiy ruhiy holatni boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli gormonal muvozanatning buzilishi nafaqat ginekologik, balki umumiy sog'liq bilan bog'liq muammolarni ham keltirib chiqaradi.

So'nggi yillarda gormonal disbalans bilan bog'liq ginekologik kasalliklar sonining ortib borayotgani kuzatilmoqda. Stress, noto'g'ri ovqatlanish, ekologik omillar, kamharakat turmush tarzi va surunkali kasalliklar gormonal buzilishlarning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Natijada hayz siklining buzilishi, og'riqli hayz, bepushtlik, tuxumdon faoliyatining izdan chiqishi kabi holatlar yuzaga keladi. Bu esa ayollarning hayot sifati va reproduktiv salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ginekologiya amaliyotida gormonal disbalansni aniqlash va davolash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy tibbiyotda laborator va instrumental tekshiruvlar orqali gormonal holatni aniqlash imkoniyatlari kengaygan. Shu bilan birga, davolash jarayonida individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir bemorning yoshi, umumiy sog'lig'i va kasallik darajasiga qarab davolash usullari tanlanadi.

Bugungi kunda gormonal disbalansni davolashda gormonal terapiya bilan bir qatorda sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ovqatlanishni me'yorlashtirish va profilaktik chora-tadbirlar muhim hisoblanadi. Ayollarning o'z salomatligiga e'tiborli bo'lishi va muntazam tibbiy ko'riklardan o'tishi ginekologik kasalliklarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

Mazkur maqolada gormonal disbalansning ginekologik kasalliklar rivojlanishidagi o'rni va zamonaviy davolash usullarining ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan yoritiladi.

Asosiy qism. Ayollarda gormonal disbalans ginekologik kasalliklarning kelib chiqishi va rivojlanishida yetakchi omillardan biri hisoblanadi. Ayol organizmidagi gormonal tizim gipotalamus–gipofiz–tuxumdonlar o'qi orqali

boshqarilib, ushbu tizimdagi har qanday buzilish reproduktiv salomatlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi. Estrogen, progesteron, follikulostimullovchi va luteinlashtiruvchi gormonlar muvozanatining buzilishi hayz siklining o'zgarishi, ovulyatsiyaning to'xtashi va bachadon shilliq qavatida patologik jarayonlarning rivojlanishiga olib keladi.

Gormonal disbalansning asosiy sabablariga surunkali stress, noto'g'ri ovqatlanish, semirish yoki keskin vazn yo'qotish, endokrin kasalliklar hamda irsiy omillar kiradi. Bundan tashqari, ekologik muhitning yomonlashuvi va gormonal preparatlarni nazoratsiz qabul qilish ham ayol organizmida gormonlar muvozanatining buzilishiga sabab bo'ladi. Ushbu omillar ta'sirida tuxumdon faoliyati izdan chiqib, reproduktiv tizimda funksional va organik o'zgarishlar yuzaga keladi.

Gormonal disbalans bilan bog'liq eng ko'p uchraydigan ginekologik kasalliklardan biri hayz siklining buzilishidir. Hayzning kechikishi, haddan tashqari ko'p yoki kam kelishi, og'riqli hayz holatlari ayollarning kundalik hayotiga va ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, gormonal buzilishlar tuxumdon polikistoz sindromi rivojlanishiga olib kelib, bu holat bepushtlikning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Polikistozda ovulyatsiya jarayoni buzilib, homiladorlik yuzaga kelishi qiyinlashadi.

Endometrioiz va bachadon miomasi kabi kasalliklar ham gormonal disbalans bilan chambarchas bog'liq. Estrogen gormonining ortiqcha ishlab chiqarilishi bachadon shilliq qavatining haddan tashqari o'sishiga sabab bo'lib, og'riq, qon ketish va bepushtlik kabi asoratlarni keltirib chiqaradi. Ushbu kasalliklar nafaqat jismoniy, balki psixologik muammolarni ham yuzaga keltiradi.

Gormonal disbalansni tashxislashda laborator tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. Qonda gormonlar miqdorini aniqlash, ultratovush tekshiruvi va boshqa

instrumental usullar orqali kasallik sabablari aniqlanadi. Zamonaviy ginekologiyada tashxis qo'yishda individual yondashuv asosiy tamoyil hisoblanadi.

Davolash jarayonida gormonal terapiya keng qo'llaniladi. Biroq hozirgi kunda faqat dori vositalari bilan cheklanib qolmasdan, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ovqatlanishni me'yorlashtirish va stressni kamaytirish ham muhim hisoblanadi. Kompleks yondashuv gormonal muvozanatni tiklash va kasalliklarning qaytalanishining oldini olishga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, ayollarda gormonal disbalans ginekologik kasalliklarning rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Gormonlar muvozanatining buzilishi hayz sikli o'zgarishlari, bepushtlik, endometrioz va tuxumdon kasalliklari kabi jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi. Ushbu holatlar ayollarning reproduktiv salomatligi va hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ginekologiya amaliyotida gormonal disbalansni erta aniqlash va to'g'ri davolash muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy tashxis va davolash usullari kasalliklarni samarali boshqarish imkonini bermoqda. Ayniqsa, individual yondashuv va kompleks terapiya yaxshi natijalarga olib keladi.

Shuningdek, profilaktika chora-tadbirlari, sog'lom ovqatlanish, jismoniy faollik va muntazam tibbiy ko'riklar gormonal buzilishlarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ayollarning o'z salomatligiga mas'uliyat bilan yondashishi ginekologik kasalliklar xavfini kamaytiradi.

Adabiyotlar ro'yxati

1.G'oziyev E.G'. Umumiy tibbiy psixologiya. — Toshkent: O'qituvchi, 2011. — 210–235-betlar.

2.Davletshin M.G. Tibbiyot psixologiyasi asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2013. — 180–205-betlar.

3.Karimova V.M. Ayollar salomatligi va ginekologiya. — Toshkent: Sharq, 2015. — 95–120-betlar.

4.Jalilova S.X. Reproktiv tizim kasalliklari. — Toshkent: Fan, 2016. — 140–165-betlar.

5.Raxmonov A.R. Klinik ginekologiya asoslari. — Toshkent: Adolat, 2018. — 70–98-betlar.

6.Qodirov B.R. Zamonaviy tibbiyotda gormonal terapiya. — Toshkent: Innovatsiya, 2019. — 55–82-betlar.